

SIMON
ROZENDAAL

De mens zoekt overstromingen juist op, ook nu

Waarom in vredesnaam zijn die voorouders van ons ooit naar hier getrokken? Nu is het wel aardig, terrasjes, sommige bruine kroegen hebben Karmeliet op de tap en de treinen rijden op tijd.

Maar zo'n vijfduizend jaar geleden moet het vreselijk zijn geweest. In de winter al om half vijf donker, water van boven en van onder, tot je knieën in de blubber. Een koud, somber, nat kikkerland.

En toch kwamen onze verre voorouders uit landen met beter weer in die tijd onze kant op. Natuurlijk waren ze niet erg geavanceerd – zo was de afstandsbediening nog niet uitgevonden – maar ze waren bepaald niet achterlijk. Ze wisten waarom ze in het gebied wilden blijven waar de Rijn, Maas en Schelde samenvloeien.

Dat was dankzij de vruchtbare sedimenten die deze rivieren bij overstromingen deponeerden. Maarten Prak, hoogleraar economische en sociale geschiedenis, schreef in zijn boek over de Gouden Eeuw dat de graanopbrengsten van Zeeland pas vele eeuwen later door een Engels akkerbouwgebied werden behaald.

Wat voor onze voormalige moerassen geldt, gaat ook op voor andere delta's. De Griekse geschiedschrijver Herodotus zag trouwens als eerste dat de monding van de Nijl op een driehoekje leek, de hoofdletter 'd' (delta). Door de bezinkende sedimenten slibben rivieren dicht, waardoor ze een andere route zoeken en de monding steeds breder wordt. Maar datzelfde vervelende slib (de Nieuwe Waterweg moet jaarlijks worden uitgebaggerd) is dus ook vruchtbaar.

In alle windstreken zijn rivierdelta's gewild. Van de Mekong in Oost-Azië tot de Mississippi in de Verenigde Staten. Waarom was oerdelta Egypte ooit zo machtig? Elk jaar weer stroomde de Nijl over in de zomer (door de moesson op de Ethiopische hoogvlakte) en zette dan sedimenten af. Egypte wordt wel een geschenk van de Nijl genoemd (naar analogie daarvan zou je Nederland een geschenk van de Rijn, Maas en Schelde kunnen noemen) en Egyptenaren noemden zichzelf 'bewoners van het zwarte land' (Kemet). Zwarte, vruchtbare blubber.

Met andere woorden, mensen vluchten niet weg van overstromingen, ze zoeken overstromingen juist op. Dat is een van de argumenten waarom het begrip 'klimaatvluchteling' een mythe is, schrijft Hein de Haas, hoogleraar sociologie in Amsterdam en mede-oprichter van het International Migration Institute aan Oxford University (ik heb op deze plek al vaker aandacht aan hem geschonken). Op opinieplatform *Persuasion* haalde hij onlangs lokale boeren aan uit de Limpopovallei in Mozambique: 'The good land is where the flood is.' Mensen wonen graag in laaggelegen rivierdelta's en nemen op de koop toe dat je een paar dagen per jaar natte voeten hebt en last van malariamuggen.

Er zijn meer argumenten waarom de klimaatvluchteling een verzinsel is. Dat opwarming zich bovenal voordoet bij de polen en minder in de tropen. Die vergroenen juist, zoals correspondent Gerbert van der Aa heeft aangegeven in dit weekblad, mede door steeds meer CO₂ in de atmosfeer. Verder wordt in veel laaggelegen gebieden het effect van zeespiegelstijging vooralsnog tegengegaan door landgroei (ook weer door sedimentatie).

Toch blijft de klimaatvluchteling een vaste arbeidskracht in de panieklabrieke. Onlangs publiceerden twee vertegenwoordigers van de JOVD, de jongerenorganisatie van de VVD, een stuk in *de Volkskrant* waarin ze voor een 'groenrechts' klimaatbeleid pleitten. Ze haalden de VN-vluchtelingenorganisatie UNHCR aan die door klimaatverandering een stroom van honderden miljoenen klimaatvluchtelingen ziet ontstaan. Dus ook voor partijen zoals de PVV die 'grip op migratie willen houden, zou het tegengaan van klimaatverandering een topprioriteit moeten zijn'.

Windmolens, zonnecellen en Tesla's gaan al die vluchtelingen uit Afrika tegenhouden? Veel gekker moet het niet worden. 'Migratie zal doorgaan ongeacht de ontwikkeling met klimaat en andere milieufactoren,' zo schrijft migratiehoogleraar Hein de Haas, 'omdat migratie primair wordt voortgedreven door krachtige economische, politieke en sociale processen.' Migratie heeft een geheel eigen dynamiek, die was er altijd, die is er nu en die zal er ook in de toekomst zijn.

EW

Windmolens, zonnecellen en Tesla's moeten al die vluchtelingen uit Afrika tegenhouden?